

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român”, „Foia Ilustrată” și „Cucu” pe un an 28 cor., pe jumăt. de an 14.40 C., pe un semest. de an 7.20 C. Pe o lună 2.40 C.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA BUDAPEȘTA, VII, ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47—82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român”, „Foia Ilustrată” și „Cucu” pe un an 10 cor., pe jumăt. de an 5 cor. Abon. la mai multe ex. 4 Cor. la an.

Douăzeci de chilom. la sud de pasul Surduc

— Tot mai aproape de Câmpulung, Busteni și Râmnic-Vâlcea. — Încă două mii de români prizonieri. —

(Raportul de azi al lui Höfer)

Budapesta, 17 Novembre. — O caracterizare foarte bună a situației momentane de pe frontul român, dă astăzi cronicarul militar maiorul Hueber dela »Pester Lloyd« scriind următoarele:

De repetate ori am putut face constatarea, că situația de pe frontul român din rapoartele oficiale rusești și românești să prezintă mult mai favorabilă decât se poate trage încheiere din rapoartele noastre oficiale. Așa pe când rapoartele germane și austro-ungare spuneau acum două zile, că la sud de pasul Surduc trupele noastre de avangardă au avansat puțin, — din comunicatul român aflăm, că lupte de artilerie au loc la sud de Bumbesti. Ori localitatea aceasta se află 20 klm. la sud de pasul Surduc. Și cum românii nu au nici un interes, ca să reprezinte situația lor mai neagră decât cum este, reiese, că noi am trecut deja mult dincolo de pasul Surduc și ne aflăm aduce și în direcția aceeași pe teritoriul românesc. Pe de altă parte coloanele noastre cari au trecut peste Gyimes în valea Trotușului ajungând la înălțimea Aluniș, stau la 12 klm. la sud est de acest pas.

Pe de altă parte dela cartierul de presă se anunță, amănunte foarte interesante despre felul cum a fost zădărnicită noua ofensivă rusă dela pasul Tulgheș și din muntii Giurghiuului: Aici rușii au lucrat cu cavaleria lor de cazaci și au întreprins numeroase acțiuni la apus de Gyergyohollo, unde au și reușit să dea îndărăt frontul nostru cu oțiva klm. Zilele de 5 până la 8 Noiembrie au fost foarte critice pentru noi. La Solmyopatak și Barapatak, rușii au aruncat me-

reu masse mari, dând îndărăt ceva frontul nostru din valea Putna. Pentru noi era lucru principal să putem rezista până în ziua următoare, căci au fost deja aduse puternice forțe germane și artilerie, pentru a porni o contra-ofensivă. Norocul nostru a fost, că rușii n'au observat sosirea de trupe germane noi și atacul nostru, care l'am început a fost o adevărată surpriză pentru ruși, car iau trebuit să părăsească înălțimea 1037 la răsărit de valea Putna, și apoi înălțimea 1150, și în fine după ocuparea acestor înălțimi am pornit cu forțe puternice contra înălțimei 1505 la piscul Hegyes. Redobândind aceste piscuri am ajuns iarăși stăpâni peste întreg această teren de luptă, așa că pasul Tulgheș este iarăși în posesia noastră.

Budapesta, 17 Novembre. — Raportul lui Höfer sosit astăzi în momentul amiază: La răsărit de Râmnic-Vâlcea forțe germane și austro-ungare, au rupt frontul românesc. Și în restul Munteniei de nord luptele urmează în mod favorabil pentru noi. Am mai lăsat 2000 de prizonieri români. În regiunea Sosemezô (Poiana Sărăla), trupe bavareze au ocupat înălțimea Runtul Mare. Continuă lupte pentru înălțimea dela pasul Tulgheș. Vii lupte, de artilerie în Carpații păduroși.

Geneva, 17 Nov. — Ziarele franceze și italiene ocupându-se de situația de pe frontul român scriu: În România dușmanul își îndreaptă acum atacurile principale spre Râmnic-Vâlcea și Câmpulung și vrea să înainteze în valea Argeșului. Presiunea armatei lui Falkenhain devine tot mai puternică în valea Jiului, Oltului și Prahovei.

Rusia începe să se gândească mai serios la soarta Poloniei?

Petersburg, 17 Nov. — Agenția telegrafică din Petersburg anunță: Reprezentanții diplomației ai Rusiei au fost avizați să prezinte guvernului unde sunt reprezentați următorul protest:

— Sunt însărcinat de guvernul meu să aduc următoarele la cunoștința Excelenței Voastre: Cu desconsiderarea dreptului ginților, autoritățile germano-austro-ungare din Varșovia și Lublin au dat o proclamație după care, provincia Polonia să formeze în viitor un stat separat. Guvernul rus ridică protest contra acestui act, care constituie o nouă violare a convențiilor internaționale și îl consideră ca nul și neexistent. Constat, că provincia regatului polon n'a încetat să formeze o parte întregitoare din imperiul rus și că locuitorii Poloniei sunt legați de jurământul de credință ce l'au depus împăratului tuturor rușilor.

Pe de altă parte se anunță din Petersburg, că în Duma imperiajă conducătorul grupului parlamentar polonez Garusievics, a cetit o declarație care suna: În momentul, când războiul decurge, încă, Puterile Centrale au avut oțezanța să ia în mâna soarta Poloniei și a întregii Europe Centrale. Regatul polon creiat de nemți, va fi în multe privinți dependent de Puterile centrale. Poporul polon nu va aproba această soluțiune a chestiei polone, care e în contradicție cu toate aspirațiile sale. Lăsați să ridicăm o nouă stare

puternică. Un german a fost acela, care a hotărât împărțirea Poloniei, un german este acela, care caută să impedeze necesitatea istorică a unității polone. Urmările acestei procedări germane amenință să desfigureze voința adevărată a poporului polon. Se vede, că această procedare are de scop să provoace dezbinare între Polonia, Rusia și aliații ei, iar în ochii lumii civilizate, să îndreptățească recrutarea revoltătoare în Polonia. Suntem siguri, că Rusia și puterile aliate vor ridica protest și că chestiunea polonă în întregime ei va fi rezolvată.

(Notă. — E vorba aci de o declarație de comandă din partea guvernului rus. Se înțelege că dacă deputații poloni ar fi luat altă atitudine față de restabilirea regatului polon, ei ar fi deja pe drum spre Siberia).

Și în consiliul imperial rus s'a discutat pe larg chestia Poloniei. Așa senatorul Stcheslegitov și-a exprimat adâncă indignare față de actul Puterilor Centrale făcut în Polonia, spunând că încă la 14 August 1914 a răsănit primul apel din partea generalisimului armatei ruse către poloni de a se uni cu toții sub sceptrul țării ruse. Evenimentele primului an de război au făcut cu neputință reorganizarea Poloniei rusești. Totuși în mijlocul bubuitului de tun poloni din ordinul țării au căpătat autonomia

administrativă asupra comunelor. Polonii trebuiau să alunge din inima lor orice îndoială, că în mod intenționat Rusia ar întârzia reînvierea lor. Independența proclamată de Puterile Centrale e pentru poloni calea spre mormânt. Mântuirea lor e numai în mâinile Rusiei, apărătoria slavilor. O rezolvare a chestiei polone poate porni numai din bunătațea generoasă a țării ruse.

Războiul cu România

— În regiunea Olt și Jiul, continuă luptele victorioase. — Iarăși 1200 români prinși. — Comunicatul român recunoaște retragerea armatei române. — Bombardarea palatului regal din București. —

De pe frontul românesc au sosit pe ziua de 16 Nov. următoarele știri:

Pe frontul arhiducelui Carol: Luptele de ambele părți de rîurile Jiul și Olt au continuat în mod favorabil pentru noi. Am adus peste 1200 prizonieri.

La Nord de Câmpulung și la Sosemezô am respins puternice atacuri române.

La nord de Sultă, detașamente austro-ungare au întreprins o acțiune de recunoaștere pe muntele Aluniș.

La sud-est de Tulgheș au rămas infructuoase atacuri rusești. Pe înălțimea dela Mestecănești lupte de avantposturi.

Höfer, mareșal locol.

În partea de sud a Carpaților păduroși am reușit acțiunea de artilerie de ambele părți. Pe frontul de răsărit ardelenesc, au eșuat la răsărit de valea Putna puternice atacuri dușmane. La nord de Sultă detașamente austro-ungare au întreprins o acțiune de recunoaștere pe muntele Aluniș. La Sosemezô, la pasul Oituz, atacuri române au rămas fără succes. Acțiunea de luptă la nord de Câmpulung s'a întărit. Și pe drumurile ce duc spre sud, dela pasurile Surduc și Turcul Roșiu, românii apără cu îndărjire pământul patriei lor. Am făcut progrese și am prins 5 ofițeri și peste 1200 soldați.

La armata mareșalului Mackensen: În Dobrogea mici lupte între detașamente avansate.

Știrea raportului român despre o ocupare a localității Bonascic este inventată. În mai multe puncte ale Dunării, toc dela un mal la altul.

v. LUDENDORFF

Comunicatul bulgar anunță: Nici o luptă importantă. Comunicatele românești anunță:

15 Oct. — Pe frontul de nord și nord-vest: La granița apusani a Moldovei până în valea Slănic și valea Oituzului dușmanul a fost urmărit de trupele noastre până peste graniță. Am făcut prizonieri 80 soldați și am capturat 1 mitralieză. Dela valea Putna până la Predeluș nici o schimbare. În valea Prahovei, slabă acțiune de artilerie în regiunea Dragoslavele, dușmanul și-a repetat atacurile sprijinit de artileria lui grea, a fost însă pretulindeni respins. Trupele noastre își păstrează pozițiile în valea Oltului, dușmanul a primit întăriri și ne-a silit să ne retragem puțin spre Salatrucul și Brezoiu. În valea Jiului duș-

manul și-a continuat cu violență atacurile. Cu toate contra-atacurile trupelor noastre, ele au fost silit să se retragă în a doua linie de apărare. La Cerna nici o activitate.

Pe frontul sudic: De a lungul fluviului Dunărei, foc de artilerie și infanterie reciproc.

În Dobrogea am ocupat satul Banasuc pe Dunărea și am înaintat pe tot frontul în ultimele două zile, dușmanul a desfășurat din nou o activitate foarte vie.

Aeroplane dușmane au zburat peste Turnu Măgurele, Zimnicea și împrejurimile Tiurgului, Tulcei, Câmpulungului, Sinaiei și Roman, aruncând bombe și pricinuind pagube neînsemnate. Ele au aruncat bombe și asupra Capitalei și împrejurimilor, au omorât și rănit locuitorii pacinici, în deosebi femei și copii. Cu acest prilej au aruncat un mare număr de bombe asupra palatului în care locuiesc regina și principii români, dar din ferocitate acestea au părăsit palatul după moartea prințului Mircea. De repetate ori și în special eri, aeroplane dușmane au zburat peste orașe mici

și sate. Cu aparatele lor s'au coborât foarte jos și cu mitraliezele lor au urmărit populația pacinică care se afla pe stradă sau munceau pe câmp.

Comunicatul rusesc pe ziua de 14 Nov. anunță de pe frontul român:

În văile riurilor Trotuș, Oituz și Târgului, au fost respinse atacurile dușmane. În valea Oitului, dușmanul a reușit prin atacuri îndârjite să împingă îndărăt trupele române.

În valea Jiului, dușmanul a ocupat Rumbeci. În Dobrogea situația e neschimbată.

Victimele din București ale aeroplanelor germane

Ziarul italian »Corriere della Sera« află că la atacul din urmă a aeroplanelor germane asupra Bucureștilor au fost peste 60 victime, dintre cari 19 morți.

După ziarul »Adevărul« Anglia a trimis 6 baloane în România, cari vor fi împărțite la București, Tândărei, Craiova, Roman, Pitești, Buzeu.

LUPTELE DIN APUS

Succese parțiale germane la Somme, 8 ofițeri și 324 soldați francezi prinși. — Aeroplane franceze omoară 39 belgieni. — Chestia păcii în Camera engleză.

De pe frontul anglo-francez au sosit pe ziua de 16 Nov. următoarele știri:

Atacuri parțiale ale englezilor pe drumul Mailly-Serre, precum și la răsărit și sud-est de Beaumont au eșuat în luptele cu granate de mână. Atacuri mai puternice contra localității Grandcourt s'au prăbușit în focul nostru. De la francezi am smuls partea de răsărit de Saillisel în violente lupte de case. Seară reg. 33 de Hanovra a luat cu asalt tranșeele franceze aparate cu îndârjire pe marginea nordică a pădurii St. Pierre-Vaast. Am prins 8 ofițeri, 1324 soldați și 5 mitralieze. În luptele de eri în sectorul Ablaincourt Pussoire nu s'au produs nici o schimbare în ambele linii.

Unui atac dușman de aeroplane a căzut jertfe în Ostende 39 belgieni. Ca răspuns la aruncarea de bombe asupra localităților pacinice din Lorena, am bombardat în zilele din urmă, orașul francez Nancy cu artileria noastră din aer.

v. LUDENDORFFE

— În Franța au sosit cinci divizii engleze proaspete pentru a întări frontul francez.

— În Camera engleză, deputatul Mason a întrebat dacă se poate lua în discuție chestia terminării războiului precum și propunerile Cancelarului german. Ministrul Bonar Law a răspuns: Mie nu mi-e cunoscut că Cancelarul german să fi făcut propunerea de pace, care să nu aibe ca bază recunoașterea victoriei germane. Sunt convins că majoritatea covârșitoare a Camerei va fi de acord cu mine, când alții că nu va servi scopului nostru o astfel de discuție.

— Se vorbește de apropiata demisie a ministrului de marină englez, Balfour, din cauza criticii ce se aduce de presa engleză flotei britanice.

— Despre grelele lupte de pe frontul francez, Biroul Wolff din Berlin da următorul comentariu oficial:

Atacurile dela Ancre, la nord și la Pressoire la sud, pot servi ca dovadă că Ententa a renunțat definitiv la ideea ei prima de a rupe frontul german în sectorul Bapaune-Peronne. După 130 zile de lupte grele, sângeroase, cari au costat pe englezi și francezi peste 600.000 oameni pierderi, ei n'au putut deveni stăpâni nici pe acest mic sector de front, ei se văd mai mult siliți ca pozițiile lor avansate pe cari le-au putut dobândi în cursul celor 4 luni și jumătate cu prețul unor jertfe colosale de oameni și material, să le apere mai întâi din spre flanc, înainte de a-și putea executa planul unei noi înaintări. Ei trebuie acum să încerce să împingă îndărăt pozițiile avansate germane de pe flancurile lor, dacă nu vor să fie expuși primejdiei unei contra-ofensive germane. Arta și îndărătarea apărării constă să fie cât mai mult sectoarele acestea avansate.

MERSUL RĂZBOIULUI

Din Grecia vor fi expulzați reprezentanții puterilor centrale?

Nimic nou pe frontul italian. — Încă un câștig de teren și prizonieri italieni în regiunea Görz. — Trupele Ententei în Macedonia sînt la 6 klm. la sud de Monastir.

De pe frontul rusesc au sosit următoarele știri:

Pe frontul prințului Leopold al Bavariei: 16 Oct. — La trupele austro-ungare nu s'au produs lupte importante.

HOFER, mareșal locot.

La Captul de pod Dimhof (la sud-est de Riga) a fost respins atacul unui detașament de infanterie rusesc.

v. LUDENDORFFE

Comunicatele rusești mai vechi anunță:

14 Nov. — La riul Narajovka, în regiunea satelor Lipnica, Dolna și Svistelniki — acțiuni de recunoaștere și puternic foc de artilerie. În Carpații păduroși au fost respinse atacurile dușmane în regiunea Javornik și la sud de muntele Pnevsi.

Din Balcani au sosit următoarele știri:

De pe frontul macedonean, comunicatul german dela 16 Nov. anunță:

Am ocupat noile noastre pozițiuni în sectorul Cerna. La Struma ciocniri de patrulare.

Comunicatul bulgar anunță:

În valea Bitoliei, după atacurile zadarnice de eri, dușmanul a înaintat cu slabe forțe, cari au fost respinse însă toate de focul nostru. În arcul Cernei a durat lupta violentă toată ziua. Prin contra-atacuri am respins pe dușman, care a reușit în mod trecător să ocupe înălțimea 1212 la nord de satul Tșegel. Pe frontul Mogiena am respins slabe atacuri ale dușmanului. De ambele părți de Vardar slabe acțiuni de artilerie. Două încercări ale dușmanului de a ataca poziția noastră avansată la sud-vest de Doiran au eșuat.

— Comunicatul francez anunță de pe frontul macedonean următoarele:

Pe frontul Struma, englezii după o luptă strălucită au ocupat satul Kakaracka pe malul de răsărit al lacului Tahino. Bulgarii s'au refugiat pe malul stîng al riului Ziob. Pe frontul Cernei cu toată zăpada și ploaia, ofensiva noastră a continuat victorioasă. În arcul riului, bătălia a fost extrem de vehementă. Contra-atacurile germano-bulgare dela 14 și 15 Nov. n'au putut a-

pri în nici un loc ofensiva noastră, care a fost ucigătoare pentru dușman. 400 prizonieri germani au rămas în mâinile noastre.

Trupele franco-serbe, cari au urmărit succesele lor la nord de Tepovei, au înaintat spre Iaratok. La apus de Cerna, dușmanul sub efectul artileriei noastre și sub presiunea puternică a infanteriei noastre a renunțat în cursul nopții la poziția lui principală, care a fost de mai multe luni puternic fortificată. Forțe franco-ruse, cari au urmărit pe dușman la nord de Kemali, au ajuns malul drept al riului Vira, 6 klm. la sud de Monastir. Am ocupat satele Balbjan, Tortjin și Velosina.

— Ziarele pariziene anunță din Salonic, că 4500 soldați greci ai guvernului provizor al lui Venizelos, a plecat pe frontul dela Monastir, pentru a întări linia sârbească. Aceste trupe au deștat mai întâi în fața lui Venizelos, generalului Sarrail și ministrului de război francez.

— Ziarul rus »Novoje Vremja« anunță că e apropiată expulzarea ambasadourilor puterilor centrale din Atena.

RĂZBOIUL CU ITALIA

La răsărit de Görz am mai cucerit poziții italiene. — 90 de morți în orașul Padua de pe urma atacului aeroplanelor italiene.

De pe frontul italian au sosit următoarele știri pe ziua de 16 Nov.:

Continuând cucerirea despre care am anunțat eri, la răsărit de Görz, trupele noastre au ocupat încă un tranșeu dușman, prinzând 60 italieni și capturând 2 mitralieze.

O escadră de aeroplane ale noastre au bombardat obiectele militare italiene dela stația Perle Carnia.

Höfer, mareșal locot.

— După ziarul italian »Secolo« în urma atacului aeroplanelor austro-ungare asupra orașului italian Padua, s'au găsit 90 morți sub dărîmături. La înmormântarea victimelor a fost de față și ministrul Bissolati.

Numai 2 coroane

este abonamentul la foaia noastră zilnică, împreună cu suplimentele — »Cucu« și »Foaia Ilustrată« — pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

Urcare de abonament

Aducem următoarele la cunoștința stimaților noștri abonați:

Scumpetea mereu crescândă a nărticiei, cernelei și a celuilalt material necesar pentru efectuarea ziarului — ne-a silit ca dela 1 Septembrie să urcăm prețul unui exemplar al ziarului nostru dela 6 fileri la 10 fileri.

În conformitate cu această urcare a prețului pentru cititorii cu numărul, trebuie să urcăm și prețul abonamentului.

În consecință, abonamentul ziarului nostru va fi până la finele anului:

Pentru ziarul zilnic:

Pe 3 luni — — — — — Cor. 7.20

Pentru ziarul săptămânal:

Pe 3 luni — — — — — Cor. 2.50

Abonamentul pentru abonații noi la mai multe exemplare e până la anul nou 1 coroană.

Avem credință, că stimații noștri abonați vor lua în considerare motivele serioase cari ne îndeamnă la această urcare a prețului de abonament, și ca și înainte ne vor acorda același sprijin cald.

Noi la rândul nostru ne vom sili a face din ziarul nostru cel mai bine informat, și cel mai interesant ziar zilnic român din Ungaria.

Rugăm pe abonații noștri să achite fără întârziere plata abonamentului în restanță.

Acelora cari adună abonamente, și împart foile, dăm următorul rabat:

La 10 foi una pe deasupra	
La 20 foi	10%
Dela 25 de foi în sus	20%
Dela 30 foi în sus	25%

din taxa de abonament.

La muncă, toți cei vechi, sinceri și adevărați binevoitori și sprijinitori ai noștri
Cu dragoste frățească:

ADMINISTRAȚIA
„Foaia Poporului Român“
Budapesta, VII., Ilka-u. 56

Dela administrația „Foaia Poporului Român“, Budapesta, VII., Ilka-utca 36 se poate comanda următoarele:

Harta Europei împreună cu harta Ardealului

cea mai nouă ediție, care cuprinde toate țările învrăjbite, fiecare țară separat colorată costă 1.50 cor., plus 10 fileri porto postal.

Rugăciuni pentru soldați

cu binecuvântarea Pr. S. S. episcopul Dr. E. Cristea (pentru gr. orientali).

Prețul: 1 exemplar cu porto postal 10 fileri;

50 exemplare cu porto postal 3 cor. 20 fileri;

100 exemplare cu porto postal 5 cor. 30 fileri.

Visul Maicii Domnului

(carte legată) cu porto postal 45 fileri.

Știrile zilei

Strigoi

„Je sais que la douleur est la noblesse unique.“

(Știu că durerea este unica nobțețe)

Beaudelaire

Eu nu-i văd noaptea în mânăli funerare,
Nici fugăriți, de cânta'n zori cucoșii, —
Ci 'n strănepoți învie toți strămoșii:
Strigoi mei trăiesc în ziua mare.

Căci toți suntem fantome seculare,
Suntem damnații veșnici, păcătoșii
Cu albastre suflete și gânduri roșii,
Ce ne purtăm tot neamul în spinare.

...Și tot așa sorbindu-ne paharul,
Din lăță 'n fiu ne reurcăm Calvarul,
Purtând la piept blazonul suterinții...

...Și toți sintem cu frunțile umile, —
De jos din plebe ori de sus ca prinții, —
Strigoi preistorice gorile.

M. Codreanu.

Regele bolnav

Din Viena se anunță: Că la trecutele afecțiuni catatonic, așa și de astă dată se menține cu îndărătnicie catarul la Monarh — cea ce însă nu-l împiedică în activitatea obicinuită.

Regele a primit și pe ziua de ieri în audiență o seamă de demnitari, între cari și pe ministrul de honvezi, baronul Hazai.

Baronul Burian la Berlin

Din Berlin se anunță că în cursul zilei de ieri, ministrul de externe austro-ungar, baronul Burian și-a continuat conferințele cu Cancelariul imperiului Bethmann Hollweg și cu secretarul de la ministerul de externe, v. Jagow. Seara, baronul Burian a plecat la Viena.

Un exdeputat ungar se întoarce din prinsoarea franceză

Fostul deputat ungar dr. Barnabas Buza, care dela izbucnirea războiului a fost ținut internat în Franța, și-a redobândit acum libertatea. O comisie de medici francezi a cercetat starea sănătății lui, și a constatat că dr. Buza nu e capabil pentru nici un serviciu militar. Pe temeiul acestui act medical, dr. Buza a fost eliberat și se află acum pe drum spre Ungaria.

Moartea lui Henrik Sienkiewicz

Autorul celebru al lui „Quo Vadis“ romanul de renume universal din viața romanilor — care a mărit faima genialului fiu al poporului polon — Henrik Sienkiewicz — a murit acum departe de patria lui, în Elveția, în localitatea Vevey, de o boală dezinimă. Născut la 1846 în Wola, Henric Sienkiewicz a studiat filozofia în Varșovia, și la 1872 a scris prima lui năvelă hazlie, la 1876 a plecat în America, și de acolo a publicat interesante scrisori de călătorie din America în foaia polonă „Gazeta Polska“ cari l-au făcut cunoscut dintr'odată în cercurile cele mai largi. A publicat apoi o serie de năvele cari vedeau talen-

țul lui neobiceinuit și darul lui de exprimare realistă. Cu romanul lui istoric „Quo Vadis“ a căpătat un renume universal. Au urmat apoi romanele lui: Prin foc și sabie, Potopul, Pan Voldiovski, Romanul lui „Quo Vadis“ e tradus în toate limbile lumii, iar pentru reproducerea lui Cinematografica, a primit dela o firmă din Milano, suma de un milion și jumătate lire.

Un timp oarecând Sienkiewicz era redactor la ziarul „Slovo“ din Varșovia. La jubileul lui de 25 de ani de scriitor, îi s'a făcut ca dar național — moșia Olegorek din guvernământul Kjelzy — care e ocupat acum de puterile centrale. La 1905, Sienkiewicz a primit premiul Nobel, pentru literatură. La izbucnirea războiului, Sienkiewicz s'a mutat în Elveția, unde s'a devotat operei de ajutorare a populației polone sărace care suferă de pe urma războiului, adunând milioane din toate părțile lumii.

7 fii pe câmpul de luptă

Monarhul nostru a dăruit un ceas de argint cu inițialele lui și 500 coroane, zugravului Alois Szada, care are șapte fii pe câmpul de luptă. Darul regal a fost înmănat de consilierul polițial dr. Schreiber zugravului din Budapesta.

Un maior grec moare otrăvit de gaz aerian în Germania

În orașul german Görlitz unde se află găzduit al patrulea corp de armată grec, cu ofițerii lui, cari au căutat refugiu de terorismul Ententei — a fost găsit mort în locuința lui, maiorul grec Melitios. S'a constatat că e la mijloc un accident, că moartea a provenit din otrăvire cu gaz aerian. Înormântarea maiorului grec s'a făcut cu mare pompă militară, în prezența ofițerilor și soldaților greci și autorităților militare și civile germane.

Procurarea de piele de talpă

Zilele acestea, comisia centrală din Budapesta însărcinată cu împărțirea de piele, a stabilit numărul orașelor și satelor din Ungaria și Croația, cari vor căpăta piele de talpă pentru executarea de comenzi pentru publicul civil. Din 5190 kigr., piele de talpă, cât s'a adunat pentru împărțire, 4880 kigr. au revenit pentru 106 localități cu 210 negustori de piele în Ungaria, iar 310 kigr. pentru 9 localități cu 17 negustori în Croația. Împărțirea aceasta se va pune în practică la începutul lunii viitoare. Cum însă cantitatea împărțită nu corespunde de loc cu trebuințele consumului civil, se recomandă să se cruțe mult pielea de talpă.

Minele de sare din Ocna Sibiului,

cari și-au întrerupt activitatea în urma invaziei române, și-au reluat-o într-o măsură și mai largă ca până acum.

Cum se fură în Budapesta

În fața localului expedițorului A. Kereny, din strada Dohany, 37, a dispărut un car încărcat cu marfă în valoare de 100.000 coroane, constând în țier și articole mărunte. Carul și caii au fost găsiți mai târziu pe strada Erkel — dar marfa a fost deja ascușă de hoți.

Un monopol asupra cerealelor în Germania

În Germania se contează acum la sigur că guvernul va introduce monopolul asupra cerealelor, Statul german și în timp de pace va căuta să dispună de o rezerva de 50-60 milioane miji metriche de cereale.

Cehii se consfătuiesc

La Viena a avut loc ieri o conferință a reprezentanților tuturor partidelor ceh. Obiectul discuțiilor a fost chestiuni politice la ordinea zilei. S'a decis să se creeze un club politic unitar al cehilor, în care să figureze toate partidele ceh. E probabil ca Duminecă, clubul să fie constituit și atunci cehii vor face o declarație de program.

O bază pentru pace

Seful partidului socialist din Germania deputatul Scheidemann ocupându-se în ziarul »Vorwärts« despre cel mai nou discurs al cancelarului Bethmann Hollweg scris sub titlul »Apărare și pace«:

Expunerile cancelarului pot fi rezumate în patru puncte:

- 1. Germania n'a voit acest războiu.
 - 2. Germania duce acest război numai ca un războiu de apărare.
 - 3. Germania nu s'a gândit niciodată să anexeze Belgia.
 - 4. Germania este decisă să intre într-o alianță internațională pentru menținerea păcii.
- Prin această declarație a cancelarului s'a dat o bază pe care să poată trata despre pace, dacă și ceilalți vor să trateze.
- Dacă dușmanii și după această declarație a Cancelariului vor respinge o încercare de mijlocire neutră, care va trebui să urmeze în curând, atunci ei în fața lumii întregi vor lua răspunderea pentru continuarea războiului.

Ultima oră

Germanii au dat foc portului rusesc Archangelesc

Șapte vapoare cu muniții rusești aruncate în aer.

Stockholm, 17 Novembre. — Din Petersburg sosesse știrea, că întreg portul Archangelesk stă în flăcări. Șapte vapoare cu muniții printr-o explozie ce s'a produs pe bordul unui vapor, ca la un semnal au sărit toate în aer. Explozia a fost atât de cumplită, încât bucăți de fier au fost aruncate la 700 de metri depărtare. Portul în flăcări avea înălțimea unui vulcan. Într-un orașul Archangelesk este periclitat și amenințat să fie distrus de un incendiu. 37 de magazine au ars. Pagubele trec de câteva milioane ruble.

Populația română ia acum parte la luptele de pe teritoriul român

Berlin, 17 Novembre. — Comunicatul oficial german de astăzi anunță următoarele de pe frontul român: În munții Ghiurghiuului pe înălțimea la răsărit de valea Pulnei ruși opun rezistență. La răsărit de Kezdivasarhely trupele germane au luat cu asalt înălțimea Runda Mare. La vest de Predeal forțe germane și austro-ungare au pătruns în pozițiile românești. Trupele generalului bavarez Krafft v. Demensingen în luptele lor victorioase au adus prizonieri 10 ofițeri români și 1500 soldați. În alte locuri am mai prins 650 de români și am capturat 12 mitralieze. Din diferite sectoare de luptă ni se comunică, că și populația română participă la luptele ce se angajează.

La armata lui Mackensen se semnalează la Siliștriu o acțiune de artilerie mai vie, decât în zilele trecute.

Comerciant

român de bransă mixtă, liber de armată, caută aplicație. — Adresa la administrația ziarului.

De ce cântă păsările?

După această metodă, care se numește în logică metoda diferențelor specifice, cercetăm clasa păsărilor și constat o mulțime de caractere distinctive, precum: temperatura ridicată a sângelui, corpul acoperit de fulgi, lipsa intestinului gros, aripile, ossele goale, sacii de aer, coastele legate una de alta prin cârlige, osul pieptului în formă de scut și având carena perpendiculară pe dânsul, și altele. Toate aceste caractere au evident ca pricină generatoare și în același timp ca scop, zborul; temperatura înaltă e produsă de cheltuiala îndelungată de energie musculară și nervoasă; intestinul gros lipsește, pentru a nu îngreua paserea în plătirea ei; osul pieptului e format să despice aerul și să servească aripilor ca punct de razăm; și așa mai departe. Și atunci, observând alături de celelalte caractere distinctive, caracterul excepțional al inclinației muzicale, conchid a priori: Zborul a produs și acest caracter.

Sugestionat de verosimilitatea presupunerii mele, mă întreb: ce înfrurire a putut avea zborul asupra sistemului nervos al păsărilor? Și iată ce găsesc:

Zborul a trebuit de sigur să accelereze foarte mult curentul nervos, mișcarea repede a aripilor presupunând puțința de a trimete și întrepruce curentul, alternativ la două serii de mușchi, de mai multe ori pe secundă. Ori, fiziologia ne arată că înțepala de reacțiune merge paralel cu impresionabilitatea sistemului nervos, pricinuite fiind amândouă de ușurința de descompunere a materiiilor instabile din nerv, nervul fiind asemănător unui fitil Bickfort în care explozia se comunica printr-o serie de grămăgioare de praș de pușcă. Este evident că numai atunci explozia se va comunica repede, când prașful de pușcă va fi de felul lui ușor explozibil, și în acest caz prima grămăgioară de praș — corespunzând periferiei nervului adică simțurilor — va exploda și ea foarte lesne.

Cu alte cuvinte zborul, cerând o reacțiune repede a sistemului nervos, a trebuit să crească ușurința lui de funcționare, să mărească »explozibilitatea« materiei nervoase, se afineze organizația nervoasă, afimind bine înțeles și simțurile. Un simț fin este tocmai acela care se pune în mișcare la cea mai ușoară excitație; care prin urmare este simțitor la nuanțe — și cu aceasta, pregătit pentru plăcerile estetice.

Cititorul se poate referi în această privință la propriile lui observațiuni. Să compare mișcările unui om »nervos« cu acelea ale unui om flegmatic, și impresionabilitatea, sensibilitatea pentru sunete și culori, a unui cu a celui alt. Să compare pe un țaran cu un aristocrat. Să compare în privința vioiciunii mișcărilor și a inclinației pentru plăcerile vizuale și auditoare, și în genere pentru plăcerile simțurilor, pe omul meridional cu omul flegmatic de nord. Să pue în legătura patua negrilor pentru muzică — țigani și sunt un amestec de negri »dravideni« din sudul Asiei cu alte rase, — cu dragostea lor pentru culori în îmbrăcăminte, și cu dansul lor de sandale de un ritm așa de repede...

Dacă, însă observăm păsările, mai ales pe cele mici, care mișcă mai repede aripile, le vedem sărind, când vor să meargă, tresărind mereu, și mișcându-și capul repede și neliniștit. Despre văzul și auzul lor, zoologia ne spune anume că sînt foarte dezvoltate, însușire la care trebuie să fi contribuit de sigur și mișcarea în spații mari, mai ales la păsările de pradă.

Deci, condiția cea mai însemnată a aptitudinii muzicale, finețea auzului, păsările o datoresc zborului.

Dar zborul, cerând o cheltuială puternică și îndelungată de energie musculară și nervoasă, are nevoie și de o respirație mai activă; de aceea păsările în afara de plămâni, au sacii de aer, ce-lule de aer, oasele pline de aer, în sfârșit tot corpul ca un rezervoriu de aer. Respirația vie a mărit oxigenarea sîngelui, combustia, și deci temperatura, și întreaga funcționare a organismului. La păsări, mușchii inimii sînt relativ mai tari, vinele și arterele mai rezistente, sîngele mai roș și cu globule mai multe decât la mamifere. Iar pu-

terea de mistuire a stomacului este mărită în mod corespunzător. Mucoasa stomacului e învărtoșată, și în stare, la păsările de pradă, să macine oase bătrâne. Păsările mănăncă relativ mai mult ca mamiferele, consumând uneori o cantitate de hrană de două, și de trei ori mai grea decât însuș corpul lor. Cele mai multe din ele, atîta timp cât nu dorm, mănăncă.

De aceea și energia de care dispun este cu adevărat nesecată. În câteva zile sînt în stare să parcurgă mai multe mii de km.; cele călătore trec marea Mediterană într-o noapte, și la nevoie plutesc în văzduh câteva zile de-a rîndul fără a se odihni și fără a lua hrană. Dacă nici o altă clasă de animale nu are un schimb organic așa de viu, dar și nici o altă ființă nu trăește atât de intens, nu desfrășoară atîta activitate, nu-și face drumul vieții cu atîta veselie și bună dispoziție — ca pasărea vecinic trează, vorbăreată și zburdalnică.

Iar prisosul de energie, este a doua condiție a sentimentului muzical, și în genere estetic. Căci plăcerea estetică constă, cum arată foarte bine Herbert Spencer în Psihologia lui, dintr-o cheltuială moderată a unui prisos de energie. Cu cît animalul e mai superior, zice Spencer, cu atîta are mai multe facultăți, adică mai multe feluri de activitate, mai multe căi de revărsare a energiei nervoase; și fiind nevoie să le exerciteze alternativ, adică să lucreze cu fiecare numai la intervale mari de timp, iar aceste facultăți fiind bine hrănite și în restul timpului, se naște în ele un prisos de energie, care se descarcă de obicei prin simulația activităților speciale obișnuite.

— Va urma —

Poșta administrației

În chestia »Octoîbului«. — Facem cunoscut abonaților noștri, cari au comandat la noi »Octoîbul« că momentan librăria noastră nu dispune de asinența exemplare. Așteptăm să ne sosescă o mare comandă de la editor.

— Rugăm pe abonații noștri, să nu ne trimeată bani în plic sau corespondență închisă — căci pe lîngă ca-i oprit de lege — se mai perd și banii — așa că ne sosesc scrisorile deschise, și nu putem împlini cererea făcută de abonat care ne trimite pe această cale bani.

— Pentru schimbările de adresă, repetăm încă odată, este a se plăti o taxă de 40 fileri, căci reciamă multă osteneală în administrație, expediție și tipografie.

Editor și redactor responsabil: Dimitrie Birăușă.

Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilița-utca 56

Advocat român

refugiat din ținuturile invadate, dorește să preia conducerea unui birou advocațional. Vorbește și limba germană. — Eventuale oferte să se trimită la administrația ziarului »Foia Poporului Român«.

Un tânăr absolvent de școală comercială superioară,

care posedă limba maghiară și germană, precum și cu practică temeinică în comerțul de mîntă: liber de armată, caută aplicare momentană la vre-un institut de bani sau întreprindere comercială.

Adresa la Administrația »Foia Pop. Român«.